

Tauchen J. – Kazda J. Bibliografie vybraných právnických časopisů a sborníků 1918–1989. Brno: Masarykova univerzita, 2013, CD ROM

Na katedře dějin státu a práva brněnské právnické fakulty byl dokončen projekt zpřístupňující výběrovou bibliografii právnických časopiseckých článků a sborníkových příspěvků vydaných v Československu v letech 1918 až 1989 (autoři Jaromír Tauchen, Jan Kazda).¹ Podařilo se tím splnit sen řady právních historiků: už léta v počítači každého z nás obdobná bibliografie vzniká, je však omezena na určité téma, osobnost či obor a až nyní byla sestavena bibliografie komplexní. Význam projektu je ještě umocněn proběhlou rekonstrukcí soukromého práva, která úzce navazuje na meziválečnou éru. Odborná veřejnost tak dostává do rukou skvělého pomocníka a troufáme si tvrdit, že to bude na dlouhou dobu jeden z nejinspirovatelnějších bibliografických zdrojů naší civilistiky.

Projekt se oprávněně soustředil pouze na dvě kategorie právnických publikací: 1) periodika (časopisy, věstníky, ročenky a periodické sborníky) a 2) konferenční sborníky a pocty. Monografie jsou dostupné v knihovních databázích a novinové články právníků mají převážně popularizační charakter. Z periodik pak byly excerpovány především odborné články, zahrnutí by si však zasloužily také kratší (neanonymní) příspěvky v sekcích „Hovorna“ apod.

Rozsah bibliografické databáze je úctyhodný – obsahuje 26 688 článků z 34 časopisů a 82 sborníků. Je nutné zdůraznit, že autoři nepojali projekt pouze jazykově, ale naopak teritoriálně, takže v databázi najdeme také německé časopisy a sborníky vycházející v českých zemích. Z meziválečné éry postrádáme pouze jediný významný časopis (jehož zařazení by mělo svoji symbolickou hodnotu, i když většina příspěvatelů byla ze zahraničí), a to *Revue internationale de la théorie du Droit/Internationale Zeitschrift für Theorie des Rechts* vycházející v letech 1926/27–1938 u R. M. Rohreru v Brně, ze sborníků pak *Achter Deutscher Juristentag in der Tschechoslowakei* (1937) a *Politika a věda* (1938) a z poct Randovu (1934) – *Randův jubilejní památník*, Krčmářovu – *JUDr. Jan Krčmář* (1937), Švambergovu (1940), Englišovu – *Englišova šedesátka* (1940) a Sommerovu – *Otakar Sommer* (1941). Poválečná produkce by mohla být také ještě více rozšířena, ale ve své podstatě je méně přínosná než produkce meziválečná.

Je pochopitelné, že se v takto velkém množství dat najdou určité nepřesnosti (někde vypadla z názvu slova, jinde celé články, např. Sedláčkův z *Prager Juristische Zeitschrift* z roku 1928), ale jde spíše o výjimky, jak nám vyplývá z dílčích sond. Do značné míry to je dáno tím, že se při sestavování bibliografie vycházelo pouze z obsahů, vhodnější by však bylo zohlednit i jednotlivé příspěvky (v některých případech se totiž názvy liší, v obsahu často nebývá uveden podnázev). Citace by dále měla být uváděna včetně celého stránkového rozsahu (nejen první strany). Přes uvedené nedostatky databáze k základní orientaci bezesporu poslouží a paradoxně může být v této podobě také jistou pojistkou před jejím (pouze formálním) vytěžováním, zejména ze strany studentů. Jako orientační musíme samozřejmě vnímat také rozdělení do kategorií (odvětví).

Projekt je určen především pro právníky pozitivních předmětů, pro právní historiky má spíše orientační charakter, protože řada právněhistorických článků se nachází také v historických časopisech a sbornících (*ČCH*, *ČMM*, *Sborník archivních prací*, *Studie o rukopisech*, *Historie a muzejnictví* a dalších).

Po stručném zhodnocení projektu se zamysleme nad dalšími směry jeho rozvíjení a prohloubení. Vidíme tři možné cesty: 1) zdrojovou, 2) biografickou či 3) jejich kombinaci.

Z hlediska zdrojů by mohla být databáze rozšířena buď o produkci do roku 1918 (zvl. *Právník* od roku 1861, později pak *Česká advokacie* od 1904, *Právnícké rozhledy* 1900–1911, *Sborník věd právních a státních* od 1901 či *Zprávy Právnícké Jednoty Moravské v Brně* 1892–1917), nebo o nové časopisy, které nemají výlučně právní zaměření, ale právníci do nich také přispívali – zejména o ročenky či časopisy vědecko-vzdělávacích institucí (např. *Almanach České akademie věd a umění*, *Bratislava*, *Časopis svobodné školy politických nauk v Praze*, resp.

¹ Dostupný také z: <https://is.muni.cz/el/1422/podzim2013/EL032/um/index.html>.

Politická revue, Ročenka Masarykovy university v Brně) a o další specializovaná periodika (mj. *Časopis pro železniční právo a politiku, Naše věda, Nekalá soutěž, Soutěž a tvorba, Obzor národohospodářský, Parlament, Péče o mládež, Peněžní praxe, Právo československé či Zemědělská politika*).

Z biografického hlediska by mohly být doplněny životopisné údaje k autorům a důsledně určeno také autorství jednotlivých článků. V databázi se totiž objevuje jeden autor i pod čtyřmi jmény (např. Hrdlička; Hrdlička, V.; Hrdlička, Vlad.; Hrdlička, Vladimír) a pod jedním jménem se někdy naopak skrývají články dvou různých autorů (Cyril Horáček, Jan Kapras, Vladimír Kubeš a František Vážný) – většinou jde o příbuzné (o otce a syna – Horáčkové a Kaprasové, či o strýce a synovce – Vážní), jindy o pouhou shodu jmen (Kubešové), což bývá z bibliografického hlediska ještě komplikovanější. Chybná autorská přiřazení se běžně vyskytují také v rámci knihovních katalogů, proto je nutné vycházet jak z vlastního textu publikací, tak ze znalosti dobových reálií.²

Jako každý nový projekt má databáze sice své dětské nemoci, ale klady nepochybně převažují. Ocenění pak patří nejen samotným tvůrcům, ale také instituci, která projekt zaštitila, protože k čemu jsou nápady, aktivity a přípravy projektů, pokud nenacházíte alespoň elementární porozumění na povolaných místech.

JUDr. Mgr. Ondřej Horák, Ph.D.

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Gerloch A. – Kysela J. a kolektiv. 20 let Ústavy České republiky. Ohlédnutí zpět a pohled vpřed. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 391 s.

Ve dnech 10. a 11. prosince 2012 proběhla v prostorách Senátu a Poslanecké sněmovny konference k příležitosti 20. výročí vzniku Ústavy České republiky. Téměř o rok později vyšla tato kniha, která je především, ale nejen, souborem vystoupení, jež na této konferenci zazněla. Kolektiv autorů čítá 26 rozmanitých osobností jednak života politického (například *Marka Bendu, Milana Štěcha, Miroslavu Němcovou, Zdeňka Jičínského*), akademického (*Borise Baloga, Jiřího Drahoše, Aleše Gerlocha, Jana Grince, Dušana Hendrycha, Marka Káčera, Michala Klímu, Jana Kudrnu, Jana Kyselu, Pavla Maršálka, Miloše Matulu, Václava Pavlíčka, Ondřeje Preusse, Karla Schelle, Jána Sváka, Michala Tomáška a Jana Wintra*), tak osobností z prostředí soudcovského (*Pavla Holländera, Zdeňka Kühna, Jiřího Malenovského, Vladimíra Sládečka, Kateřiny Šimáčkové*), přičemž mnoho z vyjmenovaných osobností by bylo možno zařadit do více zmiňovaných kategorií.

Jak je patrné z názvu knihy, příspěvky se věnují jednak vzniku Ústavy ČR, jednak se objevují úvahy o možných změnách jejího textu. Některé příspěvky hodnotí to, jak naše Ústava a jednotlivé ústavní instituty obstály během dvaceti let svého působení v českém právním systému. Kniha by tedy neměla chybět v knihovně žádného „ústavomilce“, ale také každého, kdo se zajímá o politicko-právní dopady Ústavy na život společnosti. Vzhledem k tomu, že kniha je de facto sborníkem z konference, je nutné k ní také tak přistupovat, mnoho textů tedy začíná slovy „*Vážené dámy, vážení pánové...*“ a to zejména počáteční projevy. Některé statě jsou psány více jako články, z některých dýchá fakt, že jde o přepsané mluvené slovo. Po úvodních projevech, které čtenáře seznamují s významem české Ústavy a jejím místem v systému českého

² Poměrně kuriózní záměnu najdeme v rámci publikace *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscetví* (2009), kde byla k výkladu (s. 879–881) o právním historiku Františku Čádovi (1895–1975) umístěna fotka jeho stejnojmenného otce (1855–1918), profesora filosofie a pedagogiky. Naopak Fr. Čádovi ml. bývá nesprávně přiřazováno autorství doslovu (s. 75–80) k Tilschově práci *Aforismy a myšlenky*, vydané z rukopisné pozůstatosti Právnickou jednotou v Praze v roce 1916. Také autor této recenze nesprávně zařadil při zpracovávání bibliografie prof. Kubeše některé práce jeho jmenovce.